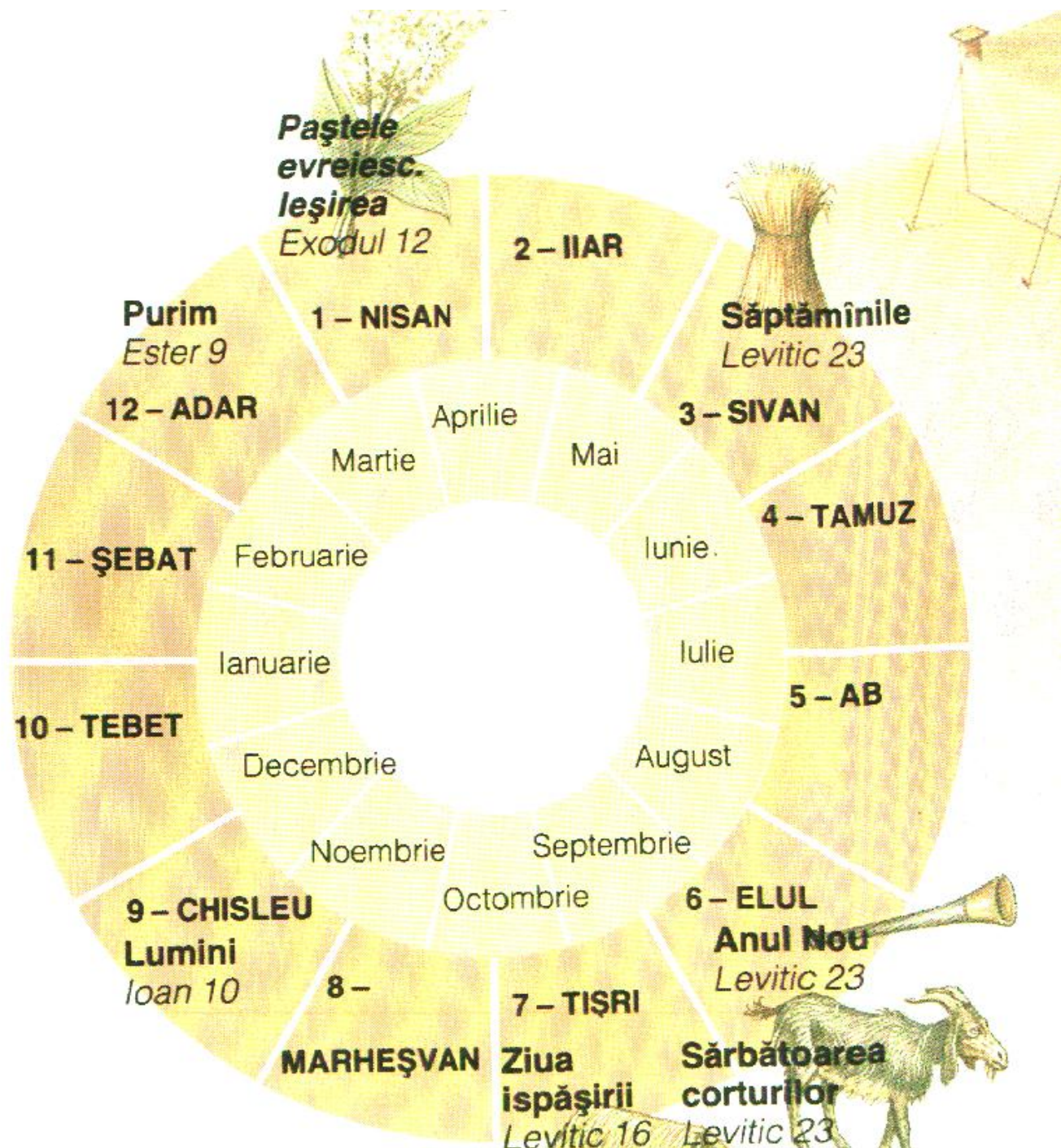
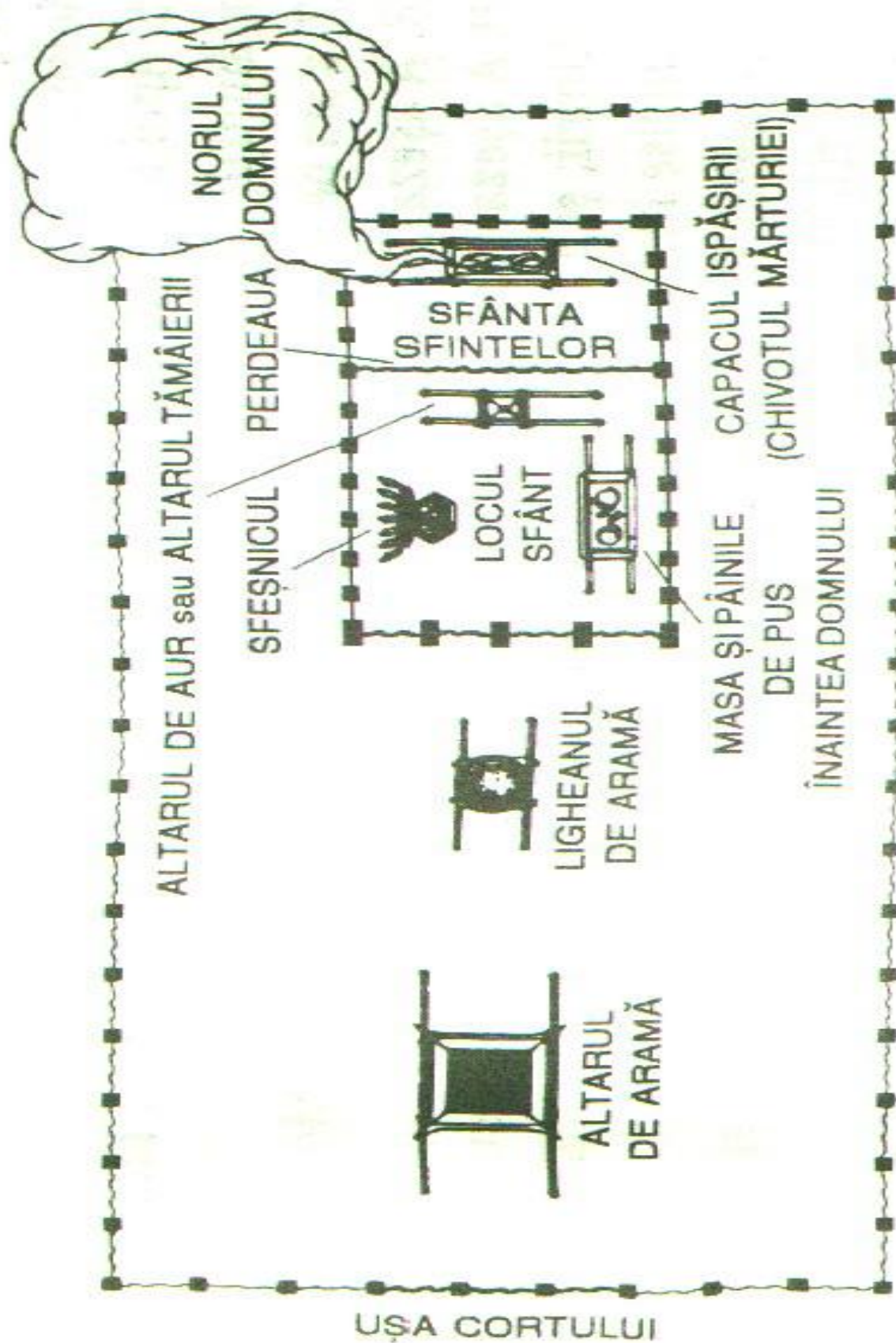

LEVITIC – GHID DE STUDIU –

A. Rolul cărții în Pentateuh

Pentateuhul este compus din cinci cărți: Geneza, Exod, Levitic, Numeri și Deuteronom. În aceste cinci cărți descoperim doctrinele fundamentale ale Evangheliei și definirea a ceea ce înseamnă o relație autentică cu Dumnezeu.

În prima parte a cărții Genezei sunt prezentate începuturile: creația și căderea. Fără înțelegerea doctrinei creației și căderii, nu are sens să vorbim despre planul de răscumpărare al lui Dumnezeu. După aceea, prin istoria potopului, este prezentată Evanghelia în miniatură. După cădere, umanitatea se împarte în două: cei care umblă cu Dumnezeu și cei care aleg să fie proprii lor dumnezei. Primii sunt salvați de mânia lui Dumnezeu prin credința în El și prin soluția adusă de Acesta (corabia), iar cei care Îl sfidează sunt nimicți cu desăvârșire prin judecata divină. Istoria potopului demonstrează faptul că, după cădere, atât judecata, cât și mântuirea reprezintă realități incontestabile. Potopul anunță judecata finală, iar izbăvirea lui Noe reprezintă un prototip al mântuirii finale.

Elementul subiectiv al mântuirii este credința sau umblarea cu Dumnezeu. Istoria lui Avraam nu face decât să dezvolte acest subiect și să descrie profilul credinței mântuitoare. Dumnezeu selectează din viața lui Avraam exact acele întâmplări prin intermediul cărora ni se zugrăvește cu claritate profilul complet al credinței mântuitoare. Astfel, descoperim că această credință mântuitoare se definește printr-o încredere deplină în toate atributele Dumnezeului Creator nevăzut (atotputernicie, atotștiință, credincioșie, sfințenie, bunătate etc.) și în faptul că El Se numește pe Sine garant pentru împlinirea promisiunilor Sale față de noi, în ciuda neputinței și nevredniciei noastre. Învățăm că îndreptățirea nu este prin fapte, ci prin credință, dar și faptul că o credință autentică duce în mod natural la o ascultare necondiționată de Domnul. Este extrem de important faptul că doctrina despre mântuirea prin credință, și nu prin fapte, este așezată înainte de darea Legii. Doar astfel înțelegem că în cartea Exodului Dumnezeu nu cere poporului Israel să fie mântuiți prin faptele Legii, ci că le dă Legea pentru a direcționa credința mântuitoare spre ascultarea concretă așteptată de Domnul. În consecință, după definirea credinței mântuitoare prin viața lui Avraam, ar fi părut logic ca Exod să fie continuarea acestei istorii. Cu toate acestea, a doua parte din cartea Geneza ne prezintă istoria vieților lui Iacov și lui Iosif. Această istorie are un caracter profetic și ne ajută să facem distincția dintre sămânța istorică și sămânța spirituală a lui Avraam. Este descris, de fapt, planul de răscumpărare al lui Dumnezeu în miniatură. Viața lui Iacov este o paradigmă pentru istoria viitoare a poporului Israel. Iacov a fost predestinat să fie cel din care va veni Mesia, nu Esau. Înțelegem că nu este vorba de o predestinare la mântuire, ci de o predestinare la o slujbă istorică: aceea de a fi vasul din care să Se nască Mesia. A fi ales pentru o slujbă istorică nu înseamnă a fi și mântuit. Răzvrătitul Iacov trebuie să treacă prin multe neazuri pentru a se întoarce la Dumnezeu și beneficiază de mântuire de-abia după ce alege să calce pe urmele credinței lui Avraam.

Prin viața lui Iosif este descoperit modul în care, prin suferințele unui urmaș al lui Avraam, Dumnezeu aduce o mântuire minunată atât peste Neamuri, cât și peste evrei. Prin viața lui Iosif se împlinește în miniatură promisiunea făcută de Domnul lui Avraam: „*Toate Neamurile vor fi binecuvântate în sămânța ta.*” Prin această istorie învățăm că, deși Dumnezeu a predestinat pe Israel să fie poporul cu ajutorul căruia să scrie cartea revelării de Sine și prin care să Îl aducă pe Mesia în istorie, în ceea ce privește domeniul mântuirii, Dumnezeu este nepărtinitor și preocupat în aceeași măsură de mântuirea Neamurilor și a

evreilor. Mai mult, condiția este aceeași și pentru evrei, și pentru Neamuri: alegerea de a se încrede deplin în Domnul. Dacă istoria răzvrătirii lui Iacov și a fiilor lui profetește despre istoria răzvrătirii națiunii lui Israel, istoria mântuirii prin Iosif este o paradigmă clară cu privire la mântuirea dată prin Hristos. Precum Iosif, Mesia avea să fie respins de ai Săi, mântuirea Sa avea să fie primită de Neamuri, pentru ca, la sfârșitul istoriei, în cele din urmă, și evreii să se întoarcă la El și să plângă pe Cel ce L-au străpuns.

Cartea Geneza este o carte a începuturilor, dar și o sinteză a întregului plan al lui Dumnezeu. Este atât o carte introductivă, cât și o carte în care descoperim în miniatură Evanghelia și planul istoric de răscumpărare a omenirii. Doctrinile sale fundamentale: creația, căderea, judecata, mântuirea prin credință, predestinarea la o slujbă istorică, dar nu și la mântuire, fac posibilă înțelegerea următoarelor faze ale revelației: Exod, Levitic etc.

Cărțile Exod și Levitic sunt strâns legate una de alta și prezintă următoarele doctrine fundamentale: intrarea în relație cu Dumnezeu, definirea acestei relații și rămânerea în relație cu Domnul.

În Exod 1:1-13:16 este descrisă istoria răscumpărării lui Israel din Egipt. Israel nu este doar într-o robie fizică, ci și într-o robie spirituală: morți în păcat și amăgiți de idoli falși ai Egiptului. Răscumpărarea este inițiată de Dumnezeu; un prim pas este modelarea și trimiterea izbăvitorului uman: Moise. Răscumpărarea divină poate avea loc doar prin intermediul unui izbăvitor uman. Însă mai este nevoie de „coacerea” credinței lui Israel. Prin cele zece urgii, Yahwe își arată supremația asupra zeilor Egiptului și cucerește inima lui Israel, care alege să se încreadă în El și să îl urmeze în pustie. Și nu în ultimul rând, ultima urgie (Paștele) ne atrage atenția asupra necesității iertării, a unui substitut în moarte pentru păcatele și vinovăția lui Israel. Doctrina răscumpărării din Exod reprezintă de fapt doctrina intrării în relație cu Dumnezeu și ea include următoarele: robia spirituală, Dumnezeu - inițiatorul răscumpărării, prezența izbăvitorului uman, dovedirea supremației lui Dumnezeu față de idoli mincinoși, jertfa ispășitoare și credința lui Israel.

După răscumpărare, urmează o nouă etapă: încheierea legământului. Ea este pregătită de evenimentele care au loc pe parcursul călătoriei spre Sinai. Până să ajungă acolo, Domnul îngăduie mai multe încercări pentru popor, cu scopul ca acesta să își cunoască pornirile inimii, să capete vindecare față de bolile spirituale și să înceapă a se deprinde cu trăirea în dependență și în deplină ascultare de Yahwe. Israel începe să învețe umblarea prin credință și faptul că relația cu Yahwe nu poate exista decât dacă are la bază o încredere totală în El și o ascultare necondiționată de poruncile Acestuia. Astfel, Israel se pregătește pentru încheierea legământului. La Sinai, Domnul Se descoperă poporului în splendoarea Sa și clarifică termenii legământului: dacă Israel va fi un popor de preoți, iubindu-L pe Domnul și păzind toate poruncile Lui, atunci el va fi poporul Domnului și va avea parte de El și de binecuvântările Sale. Israel înțelege că Yahwe îl cheamă la o relație întemeiată pe încredere, dragoste și ascultare totală față de toate poruncile divine.

Este foarte interesant faptul că în cadrul încheierii legământului nu este stipulată posibilitatea iertării. Apoi, cuvintele pe al căror temei s-a încheiat legământul conțin aproape în exclusivitate porunci de natură morală. Poruncile de natură ceremonială sunt foarte puține. Ele vor fi dezvoltate mai târziu, în cartea Levitic. Acest lucru este extrem de important. Domnul cunoștea pericolul substituirii unei relații bazate pe încredere, dragoste și ascultare cu împlinirea seacă a unui set de ritualuri. Israel a avut mereu tendința să supraliciteze importanța respectării ritualurilor în detrimentul păzirii legii morale. Domnul cunoștea și pericolul transformării harului în desfrânare, prin care evreii ar fi neglijat poruncile Lui, crezând că oricum fiecare păcat se iartă. De aceea, legământul este încheiat în Exod 24, înainte de revelația cu privire la Cortul Întâlnirii și înainte de dezvoltarea poruncilor ceremoniale (cartea Levitic). Iată de ce, atunci când mustă pe Israel că își cere iertare la Templu cu scopul de a păcătui din nou, prorocul Ieremia le aduce aminte de modul în care s-a

încheiat legământul: „Așa vorbește Domnul oștirilor, Dumnezeul lui Israel: «Adăugați arderile voastre de tot la jertfele voastre și mâncați-le carnea! Căci n-am vorbit nimic cu părinții voștri și nu le-am dat nici o poruncă cu privire la arderi de tot și jertfe, în ziua când i-am scos din țara Egiptului. Ci iată porunca pe care le-am dat-o: Ascultați glasul Meu și Eu voi fi Dumnezeul vostru, iar voi veți fi poporul Meu: umblați pe toate căile pe care vi le-am poruncit, ca să fiți fericiți.»” (Ieremia 7:21-23). Ieremia le amintește că încheierea legământului nu s-a efectuat pe temeiul unor cuvinte care stipulau necesitatea împlinirii unor ritualuri. Nu, Yahwe i-a chemat la o relație bazată pe ascultare de poruncile Lui, dintre care cele de prim interes sunt de ordin moral. Pe acestea Israel trebuia să le păzească mai întâi, iar pe celelalte (de natură ceremonială) să nu le lase neîmplinite.

Apoi, în capitolele 24b-31, Moise primește revelația despre Cortul Întâlnirii. Pentru ca relația să se dezvolte, nu era suficientă doar revelarea poruncilor, ci era nevoie și de Cortul Întâlnirii. Poruncile circumscriu cadrul ascultării de Dumnezeu. Însă puterea de a împlini aceste porunci vine dintr-o cunoaștere personală a Dumnezeului celui viu. Rolul Cortului Întâlnirii era să medieze această cunoaștere. Resursa pentru împlinirea Legii era Dumnezeu Însuși, iar acest Dumnezeu locuia și Se făcea cunoscut în Cortul Întâlnirii. Legea vorbește despre respectarea unui set de reguli, iar Cortul prezintă necesitatea relaționării și părtășiei cu o Persoană. Deci, Cortul este locul în care Dumnezeu locuiește în mijlocul poporului Său, spațiul în care Dumnezeu Se descoperă pe Sine, locul în care evreul se poate întâlni într-un mod personal cu Domnul. Cortul nu este făcut la întâmplare, ci după chipul arătat pe munte. El este construit după un model divin. Toate detaliile construcției au rolul de a-L revela pe Dumnezeu. Într-adevăr, Cortul trebuia să prefigureze slava lui Dumnezeu, frumusețea caracterului Său, precum și modelul relației ideale dintre Yahwe și poporul Său.

Deși Cortul Întâlnirii este și locul unde evreul căpăta iertarea, nu aceasta este prima sa funcție. Funcția sa primordială este de a-L revela pe Dumnezeu ca Persoană și de a media o întâlnire personală între evreu și Dumnezeu său: „...acolo Mă voi întâlni cu voi și îți voi vorbi. Acolo Mă voi întâlni cu copiii lui Israel și locul acela va fi sfințit de slava Mea. Voi sfinți Cortul Întâlnirii și altarul; voi sfinți pe Aaron și pe fiii lui ca să fie în slujba Mea ca preoți. Eu voi locui în mijlocul copiilor lui Israel și voi fi Dumnezeul lor. Ei vor cunoaște că Eu sunt Domnul Dumnezeul lor, care i-am scos din țara Egiptului, ca să locuiesc în mijlocul lor. Eu sunt Domnul Dumnezeul lor.” (Exod 29:42-46)

Dumnezeu a răscumpărat pe poporul Său, a început să îl învețe ascultarea de El, i-a descoperit poruncile Sale, a încheiat legământ cu el și i-a dăruit lui Moise revelația Cortului, pentru ca să poată locui în mijlocul poporului Său într-un loc care să Îl reprezinte. Însă povestea ia o întorsătură neașteptată: are loc tragedia cu vițelul de aur. Această întâmplare (Exod 32-34) răspunde la următoarele întrebări: Legământul poate fi rupt? Și dacă da, cum? Și o dată rupt, se mai poate reface? Mesajul acestei secțiuni a Exodului este: neascultarea rupe legământul, însă acesta poate fi refăcut pe temeiul îndurării fără margini a lui Dumnezeu, prin intervenția mijlocitorului și în urma pocăinței autentice a poporului. Ultima secțiune a Exodului (35-40) relatează construirea Cortului Întâlnirii. Textul insistă pe ascultarea plină de bucurie a poporului, care respectă toate poruncile Domnului. Această ascultare este o dovadă incontestabilă a pocăinței lor; astfel, Domnul poate coborî cu bucurie în mijlocul lor.

Pocăința autentică înseamnă nu doar o părere de rău, ci și reconsiderarea atitudinii față de Dumnezeu Însuși. Dumnezeu este recunoscut ca fiind comoara cea mai de preț, iar păcătosul renunță la păcat, revine în ascultare și la planurile Lui, Îl recunoaște din nou pe Dumnezeu ca Domn și Stăpân al vieții sale. Legământul poate fi refăcut doar în urma unei pocăințe sincere și complete. Tabloul cu vițelul de aur este așezat între primirea poruncilor cu privire la Cortul Întâlnirii și prezentarea construirii acestuia. Astfel, ni se sugerează faptul că la Cort găsim atât soluția iertării fărădelegii, cât și resursele pentru a birui ispita idolatriei.

Ca nu cumva Dumnezeu să devină un idol în mintea evreului, Acesta trebuia căutat și descoperit în locul în care El S-a revelat: la Cortul Întâlnirii.

Și iată că ne apropiem de cartea Levitic, care este o continuare firească a Exodului. Cartea Exod se termină cu imaginea norului care umple Cortul, cu bucuria lui Dumnezeu de a locui în mijlocul poporului Său. Iar textul menționează: „*Moise nu putea să intre în Cortul Întâlnirii pentru că norul stătea deasupra lui și slava Domnului umplea Cortul.*” Astfel, se ridică următoarele întrebări: Dacă nici Moise nu se poate apropia de Dumnezeu din Cort, cine o poate face? Se poate apropia cineva de Cort? Cine și în ce condiții? Cortul este Casa Domnului, dar care sunt regulile Casei? Cum se intră, când se intră, cum se salută? Cum poate comunica evreul cu Cel ce stă între heruvimi? Cum își poate exprima pocăința și închinarea?

Cartea Levitic răspunde în primul rând acestor întrebări. Începutul cărții este foarte sugestiv: „*Domnul a chemat pe Moise și i-a vorbit din Cortul Întâlnirii și i-a zis: «Vorbește copiilor lui Israel și spune-le: Când cineva dintre voi va aduce un dar Domnului...»*” (Levitic 1:1-2). Astfel, dacă ultima parte a Exodului ne descrie Casa Domnului (Cortul), Leviticul ne prezintă regulile Casei. Într-adevăr, Leviticul este înainte de toate un manual al Cortului Întâlnirii. Cortul era Casa care trebuia să Îl reprezinte pe Dumnezeu. Leviticul prezintă modalitatea prin care evreul se putea întâlni cu Dumnezeu la Cortul Întâlnirii. Vom descoperi că această întâlnire era mediată de jertfe și preoți. Însă cele mai multe detalii despre aceste subiecte le descoperim în primele zece capitole ale cărții. Partea de mijloc a cărții (capitolele 11-22) tratează tema curățirilor și este presărată de leitmotivul: „*Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt.*” Totul trebuie să fie curat și curățit: alimentele, trupul, hainele, casele, Cortul Întâlnirii, relațiile, preoții, jertfele. Iar ceea ce justifică dimensiunea unei asemenea curățiri este în mod cert legat de prezența lui Dumnezeu în mijlocul lor: „*Așa să depărtați pe copiii lui Israel de necurățiile lor, dacă pângăresc Cortul meu, care este în mijlocul lor.*” (Levitic 15:31)

Astfel, înțelegem că Leviticul nu prezintă doar regulile Casei ce aveau rolul de a media întâlnirea evreului cu Dumnezeu, care locuia în Cort, dar ne arată și implicațiile coborârii lui Dumnezeu în mijlocul lor. Coborârea lui Dumnezeu în Cortul Întâlnirii, în mijlocul poporului Său, nu presupune o scădere a standardelor („de acum ne-am aranjat cu Dumnezeu și posibilitatea iertării este la doi pași!”), ci dimpotrivă, presupune o ridicare a standardelor: necesitatea respectării unor noi porunci care nu au fost stipulate în Exod la încheierea legământului.

Cartea Levitic se termină cu imaginea sărbătorilor. Dumnezeu care locuiește în Cort este un Dumnezeu al sărbătorii, El iubește sărbătoarea. Iar adevărata sărbătoare este părtășia cu El, comuniunea totală cu Cel Preasfânt. Jertfele, preoții, curățirile nu sunt un scop în sine. Ele au rolul de mediatori. Ele conduc pe Israel spre sărbătoare, iar aceasta reprezintă scopul final. Și adevărata sărbătoare este Domnul Însuși!

Cartea Numeri expune atât pericolele care amenință relația cu Dumnezeu, cât și soluțiile oferite de Dumnezeu pentru a face față acestor pericole. În primele zece capitole ale cărții, autorul vorbește despre resursele spirituale pe care Dumnezeu le pune la dispoziția poporului pentru ca acesta să poată ajunge cu bine în Canaan. În a doua parte a cărții (capitolele 11-25), autorul definește păcatul cu voia, păcatul care rupe relația cu Domnul, păcatul pentru care nu există jertfă. Într-adevăr, în aceste capitole găsim tragedia unei întregi generații care, după ce a ieșit din Egipt pe seama sângelui mielului pascal, moare în pustie din pricina păcatului cu voia. Autorul are grijă să ne arate atât ce este păcatul cu voia, cât și ce nu este păcatul cu voia, tocmai pentru a alunga temeri false care ne-ar putea fura pacea și îndepărta de Dumnezeu. Păcatul cu voia are de-a face cu perseverența în neascultare, cu alegerea repetată de a călca în picioare soluția lui Dumnezeu, cu respingerea cu încăpățănare a pocăinței. Pentru nepocăință nu există iertare și, astfel, păcatul cu voia rupe relația cu Domnul și împietrește inima celui ce Îl sfidează pe Cel Preaînalt. În ultima parte a cărții (capitolele 26-

35), Dumnezeu vorbește despre noua generație care este pusă în fața aceleiași alegeri ca și cea precedentă și ne îndreaptă privirile spre moștenirea pe care aceasta trebuie să o ia în stăpânire.

Cartea Deuteronom, ultima carte a Pentateuhului, poate fi considerată o carte a concluziilor. Este cartea de evanghelizare a noii generații, prin care Domnul vrea să Se facă cunoscut noii generații și să o pregătească pentru cucerirea țării Canaanului. Sunt reluate multe legi și multe întâmplări din trecut și sunt amintite multe lucruri sub forma unor rezumate și concluzii. Noua generație este îndemnată să nu repete istoria părinților ei, ci să rămână alipită de Domnul. Cartea pune accent deosebit pe trăirea în ascultare de toate poruncile Domnului, insistând – după cum era de așteptat - pe cele de natură morală.

Din acest scurt rezumat al Pentateuhului observăm faptul că primele cinci cărți ale lui Moise aduc răspunsuri la următoarele întrebări:

- ⇒ De ce nu suntem în relație cu Dumnezeu?
- ⇒ De ce avem nevoie să ne refacem relația cu Dumnezeu?
- ⇒ Cum intrăm în relație cu Dumnezeu?
- ⇒ Cum rămânem în relație cu Dumnezeu?
- ⇒ Ce este relația cu Dumnezeu?
- ⇒ Care sunt pericolele care ne amenință relația cu Dumnezeu?
- ⇒ Care sunt soluțiile prin care putem birui aceste pericole?

Pentateuhul este un fel de „Epistolă către Romani a Vechiului Testament”. Dacă în Noul Testament Epistola către Romani adună adevărurile fundamentale ale Evangheliei, același lucru îl realizează Pentateuhul în Vechiul Testament. Pentateuhul definește relația cu Dumnezeu, cadrul relaționării cu Creatorul. Restul Vechiului Testament nu mai aduce elemente fundamentale noi acestui cadru, ci doar ni-l amintește pe acesta cu consecvență și îl confirmă în mod repetat.

În ceea ce privește cartea Levitic, observăm o legătură foarte strânsă a acestei cărți cu cartea Exod. Dacă prima parte a Exodului vorbește despre intrarea în relație cu Dumnezeu, a doua parte a Exodului și cartea Levitic explică ceea ce este o relație autentică cu Dumnezeu. Relaționarea cu Dumnezeu este posibilă cu ajutorul a două elemente fundamentale: Legea și Cortul. Cartea Levitic se focalizează asupra celui de-al doilea element, dar evidențiază și legătura dintre Cort și Lege.

Astfel, cartea Levitic ne prezintă următoarele adevăruri fundamentale:

- ⇒ Împlinirea ritualurilor de la Cort nu poate substitui împlinirea legii morale, care este rodul mult așteptat de Domnul.
- ⇒ Cortul nu este doar o mașină de spălat a nelegiuirilor lui Israel, ci este în primul rând un loc al întâlnirii cu Dumnezeu, al cunoașterii Creatorului, al luării resurselor spirituale pentru a putea împlini Legea.
- ⇒ Cortul este și locul în care Dumnezeu oferă iertarea, dar iertarea este oferită cu scopul de a reveni în ascultare de Domnul și dăruită împreună cu resursele spirituale de care ai nevoie pentru a putea păzi poruncile Lui.

B. Cortul Întâlnirii

Cartea Levitic cuprinde manualul Cortului Întâlnirii și implicațiile coborârii slavei lui Dumnezeu în Cort. Din această pricină, este important să cunoaștem elementele componente ale Cortului, precum și funcțiile profetice ale acestuia. După cum am văzut în a doua parte a Exodului, Cortul nu putea fi făcut la întâmplare. Cortul era locul în care Domnul avea să locuiască în mijlocul poporului Său, locul în care Yahwe avea să se întâlnească cu israeliții. Trebuia, deci, să fie un loc care să Îi reflecte frumusețea și slava.

În fața Cortului se aflau altarul pentru arderile de tot și ligheanul cu apă. Focul de pe altar simboliza focul judecății lui Dumnezeu ce mistuia jertfele, care în chip simbolic purtau păcatele evreilor. Cel ce locuia în Cort era un Dumnezeu care ura păcatul și pedepsea fărădelegea. Ligheanul trebuia umplut cu apă, apă pe care preoții o foloseau pentru a se spăla și a fi curați înaintea Domnului. Proprietarul Cortului era un Dumnezeu sfânt și, pentru a intra în prezența Sa, trebuia să fii sfânt, după cum El era sfânt.

Cortul era compus din două camere. Prima cameră era numită Locul Sfânt, iar a doua, Locul Preasfânt. Cele două camere erau separate de o perdea pe care erau desenați heruvimi. La intrarea în Cort era o perdea asemănătoare. În Locul Sfânt puteau intra doar preoții, urmașii lui Aaron. Aici era un sfeșnic cu șapte brațe, care trebuia să ardă necurmat și care lumina cele douăsprezece pâini așezate pe o masă ce se afla exact înaintea sfeșnicului. Aceste pâini simbolizau cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Lumina sfeșnicului vorbea despre Fața Domnului care privea necurmat asupra lui Israel, care veghea asupra lui și revela cu bucurie frumusețile caracterului Său. În fața perdelei dinăuntru se afla altarul de aur pentru tămâiere. Pe acest altar tămâia trebuia să ardă necurmat. Tămâia trecea de perdea și ajungea în Locul Preasfânt în fața chivotului. Ea simboliza rugăciunea necurmată a lui Israel către Domnul său. Astfel, în Locul Sfânt descoperim modelul ideal de relaționare dintre Israel și Yahwe. Accentul este pus pe comunicare. Domnul veghează necurmat asupra lui Israel și Își descoperă mereu frumusețea și căile Sale, iar Israel se lasă călăuzit de lumina cerească și răspunde necurmat cu rugăciunile sale lui Yahwe.

În Locul Preasfânt găsim chivotul în care erau cele două table ale Legii. Chivotul simboliza scaunul de domnie al lui Yahwe, al Dumnezeului lui Israel care guverna asupra poporului Său după poruncile pe care i le-a revelat la Sinai. Deasupra chivotului nu era nimic. Poporul trebuia să știe că Yahwe este un Dumnezeu nevăzut care nu poate fi reprezentat printr-un chip cioplit. În Locul Preasfânt nu intra decât Marele Preot într-o singură zi a anului, și anume de sărbătoarea Yom Kippur (Ziua Curățirii – vezi Levitic cap. 16).

Cortul Întâlnirii era Casa lui Dumnezeu, locul în care Dumnezeu Și-a așezat Numele (Deuteronom 12:5). Acolo Dumnezeu S-a revelat pe Sine și a făcut cunoscut modelul ideal de relație dintre El și poporul Său. Însă știm în același timp că dorința lui Yahwe era să locuiască în mijlocul lui Israel, care trebuia să poarte Numele Domnului (Deuteronom 28:10) și pe care psalmistul îl identifică cu locașul cel sfânt al lui Dumnezeu (vezi Psalmul 114:2). Înțelegem, deci, că Israel trebuia să fie o extensie vie a Cortului Întâlnirii.

Israel trebuia să privească spre Cortul Întâlnirii și să urmeze modelul revelat acolo, pentru ca Domnul să locuiască în mijlocul lui, iar el să Îl reprezinte pe Yahwe printre popoare. Aceasta este o primă semnificație fundamentală a Cortului, și anume aceea de a fi un model pentru casa vie a Domnului, poporul Său.

A doua semnificație fundamentală ne trimite cu gândul la un Cort ceresc. Pe perdelele Cortului și pe pereții acestuia erau desenați mulți heruvimi. Mesajul era clar: cerul a coborât pe pământ. Cortul era un loc în care cerul se îngemăna cu pământul. David ne vorbește despre un Templu din ceruri și despre un scaun de domnie ceresc: „*Domnul este în Templul Lui cel Sfânt, Domnul Își are scaunul de domnie în ceruri. Ochii Lui privesc și pleoapele Lui cercetează pe fiii oamenilor.*” (Psalmul 11:4) Știm că și chivotul din Cort era scaunul de

domnie al lui Dumnezeu. Deci, unde șade Dumnezeu: în ceruri sau pe pământ? Dumnezeu are un singur scaun de domnie. Cortul este locul în care cerul a coborât pe pământ. Cortul este o prelungire a cerului pe pământ. Astfel, înțelegem că acest Cort ridicat de Moise este o reflecție a unui Cort ceresc care exista înainte de Moise. În cartea Evrei ni se spune de mai multe ori că Hristos a intrat în Cortul ceresc și l-a curățit (vezi Evrei 6:20, 8:1-5, 9:23-24). Apoi, citind Apocalipsa, vom descoperi în ceruri un Templu care seamănă cu Cortul pe care Domnul i l-a revelat lui Moise. Cortul pământesc este, deci, o oglindire a unui Cort ceresc.

A treia semnificație fundamentală este de natură profetică. Cortul este un indicator către Hristos. Hristos Isus este adevărata jertfă și adevăratul Mare Preot, dar și locul unde locuiește trupește toată plinătatea Dumnezeirii. Într-adevăr, Cortul profețește întruparea Fiului lui Dumnezeu. La fel cum pe vremea lui Moise cerul a coborât pe pământ într-un loc care trebuia să oglindească slava lui Dumnezeu, la fel s-a întâmplat și la nașterea lui Isus: Fiul lui Dumnezeu a coborât pe pământ pentru a oglindi slava Tatălui ceresc. De aceea, în capitolul 1 din Evanghelia după Ioan, în original, descoperim nu verbul „a locuit printre noi”, ci expresia ciudată „*a cortuit printre noi.*” Este cu siguranță o trimitere la funcția profetică a Cortului Întâlnirii. Și într-adevăr, privind la viața pământească a lui Isus, descoperim nu doar frumusețea caracterului Tatălui, ci și modelul ideal de relaționare dintre om și Dumnezeu. În măsura în care vom urma acest model, în această măsură Dumnezeu va locui în noi, iar noi vom fi Casa lui Dumnezeu, o extensie vie a Hristosului Său pe pământ. După cum Cortul lui Moise era locul în care S-a revelat Dumnezeu, locul unde locuia Dumnezeu și modelul unei relații perfecte dintre Yahwe și Israel, la fel Isus Hristos este noul loc, superior, unde Dumnezeu locuiește, unde El S-a revelat și unde putem descoperi modelul perfect al relației dintre om și Dumnezeu.

Observăm că semnificația Cortului este foarte complexă. Este foarte important să înțelegem că există, de fapt, trei semnificații fundamentale și nu doar una singură. Înțelegerea celor trei semnificații este esențială pentru a putea face aplicații legitime din cartea Levitic.

C. Levitic – structura cărții

După cum am menționat deja, cartea Levitic se împarte în trei secțiuni mari:

- I) 1:1 - 10:20 – **Jertfe și preoți**
- II) 11:1 - 22:33 – **Curățiri**
- III) 23:1 – 27:34 – **Sărbători**

I) **1:1 – 10:20 - Jertfe și preoți**

În secțiunea I găsim manualul Cortului Întâlnirii, adică setul de reguli pe care evreul trebuia să le respecte pentru a se apropia de Domnul care locuia în Cort. Descoperim că apropierea evreului de Domnul era mediată de jertfe și preoți. Ritualurile de la Cort nu erau un scop în sine, ci erau pline de semnificații și aveau rolul de a-l învăța pe evreu adevărata închinare înaintea Domnului. Iată mai detaliat conținutul primei secțiuni:

1. **Jertfele de mulțumire (1:1 – 3:17)**

- a) 1:1-17 - Arderea de tot
- b) 2:1-16 - Jertfa de mâncare
- c) 3:1-17 - Jertfa de părtășie

2. **Jertfele pentru păcat (4:1 – 6:13)**
 - a) 4:1-35 - Jertfa de ispășire
 - b) 5:1 – 6:7 - Jertfa pentru vină
3. **Legile jertfelor (6:8 -7:38)**
4. **Consacrarea preoților în slujba Cortului (8:1 – 10:20)**
 - a) 8:1 – 9:24 – Consacrarea lui Aaron și a fiilor săi
 - b) 10:1-20 - Doi fii ai lui Aaron mistuiți de mânia Domnului

II) **11:1 – 22:33 - Curățiri**

A doua secțiune a cărții este plină de porunci cu privire la curățiri: alimentele, trupul, casele, obiectele, Cortul Întâlnirii, relațiile, preoții, jertfele, totul trebuia să fie curat. Aceste curățiri sunt justificate de prezența lui Dumnezeu în mijlocul taberei: „Fiți sfinți, căci Eu, care sunt în mijlocul vostru, sunt sfânt!” Această secțiune ne arată care sunt implicațiile coborârii slavei Domnului în Cortul din mijlocul poporului. Coborârea Dumnezeului iertării în mijlocul lor nu înseamnă posibilitatea coborârii standardelor și a transformării harului în desfrânare. Dimpotrivă, standardele sfințeniei poporului sunt ridicate și mai mult. O apropiere mai mare de Domnul implică o sfințire mai profundă și nu reprezintă nicidecum un temei pentru a neglija ascultarea de El. Iată conținutul detaliat al acestei secțiuni:

1. **Curățirea alimentelor, trupului, caselor și obiectelor (11:1 – 15:33)**
 - a) 11:1-47 – Curățirea alimentelor
 - b) 12:1-8 – Curățirea femeilor după naștere
 - c) 13:1-14:57 – Curățirea de lepră
 - d) 15:1-33 – Necurățiile bărbatului și ale femeii
2. **Curățirea Cortului Întâlnirii (16:1-17:16)**
 - a) 16:1-34 – Marea Zi a Curățirii
 - b) 17:1-16 – Reguli despre jertfe și alimentație
3. **Curățirea relațiilor (18:1 – 20:27)**
 - a) 18:1-30 – Curăție în domeniul relațiilor sexuale
 - b) 19:1-37 – Curăție în relațiile sociale
 - c) 20:1-27 – Pedepsele pentru relațiile sexuale ilegitime
4. **Curățirea preoților și a jertfelor (21:1 – 22:33)**
 - a) 21:1-24 – Curățirea preoților
 - b) 22:1-33 – Curățirea jertfelor

III) 23:1 – 27:34 - Sărbători

A treia secțiune este dedicată sărbătorilor. Până acum, evreul a învățat că trebuie să apeleze la jertfe și la preoți și să se curețe în toate domeniile vieții sale. Acest proces complex nu era însă un scop în sine. Scopul final era apropierea de Dumnezeu, adică Sărbătoarea. Finalul cărții ni-L prezintă pe Yahwe ca un Dumnezeu al sărbătorii, care îl invită cu mare bucurie pe evreu la sărbătoarea Sa.

1. Sărbători (23:1- 25:55)

- a) 23:1-44 – Sărbători anuale
- b) 24:1-23 – Sfeșnicul, pâinile și pedeapsa pentru hulă
- c) 25:1-55 – Anul sabatic și anul de veselie

2. Binecuvântarea și blestemul (26:1-46)

3. Despre juruințe și închinarea unor lucruri Domnului (27:1-34)

D. Levitic – întrebări ajutătoare pentru studierea cărții

I) 1:1 – 10:20 – Jertfe și preoți

1. Jertfele de mulțumire (1:1 – 3:17)

- 1) Citiți sfârșitul Exodului și începutul cărții Levitic. Ce legătură ar putea fi între cele două cărți?
- 2) Dacă arderea de tot este o jertfă de mulțumire, de ce în 1:4 este pomenită ispășirea pe care avea să o facă această jertfă? Dacă cel ce venea să se închine Domnului avea toate păcatele mărturisite și iertate, atunci ce anume mai ispășea arderea de tot?
- 3) În ce sens arderea de tot adusă după rânduielile de la Cort era o jertfă de un miros plăcut Domnului?
- 4) Citiți cu atenție detaliile arderii de tot. Care este specificul acestei jertfe și ce mesaj ar putea transmite ea? Ce putea învăța evreul din acest ritual?
- 5) De ce, în cele din urmă, era necesar să se aducă jertfe? Chiar avea nevoie Dumnezeu de aceste jertfe?
- 6) De ce credeți că este dispus Dumnezeu să primească și o ardere de tot mai mică (un pui de porumbel)? Oare închinarea noastră nu trebuie să ne coste (vezi 2 Samuel 24:24)?
- 7) Care este specificul jertfei de mâncare? Ce putea învăța evreul din acest ritual? Ce noutate aduce această jertfă față de arderea de tot?
- 8) De ce este adusă sarea ca semn al legământului și de ce trebuia să lipsească atât mierea, cât și aluatul atunci când se aduceau jertfele de mâncare?

- 9) În ce sens jertfa de mâncare este o jertfă de aducere aminte? Cine trebuie să își aducă aminte și ce anume?
- 10) Care este specificul jertfei de mulțumire din capitolul 3? (Traducerea din limba engleză o numește și jertfa de părtășie sau jertfa pentru pace). Ce putea învăța evreul din acest ritual?
- 11) Unde mai găsim informații despre această jertfă în cartea Levitic? Cum pot să ne ajute aceste informații în surprinderea specificului și semnificațiilor jertfei?
- 12) Care este motivul pentru care cele trei tipuri de jertfe de mulțumire sunt așezate tocmai în această ordine?
- 13) De ce evreul nu avea voie să mănânce sânge sau grăsime? Ce putea învăța el din această interdicție?
- 14) Ce învățăm despre Dumnezeu din jertfele de mulțumire? Ce învățăm cu privire la așteptările Sale față de Israel?
- 15) Care ar putea fi corespondentele nou-testamentale ale acestor tipuri de jertfă?
- 16) Care sunt principalele aplicații pe care acestea le propun credincioșilor din Noul Legământ?

2. Jertfele pentru păcat (4:1 – 6:13)

- 1) Ce înseamnă a păcătui fără voie? Dar ce înseamnă a păcătui cu voia? Putem afirma că subsecțiunea 4:1 – 6:13 sugerează că Yahwe oferă iertarea doar pentru păcatele fără voie?
- 2) De ce păcatul Marelui Preot aduce vină asupra poporului (vezi 4:3)? Este drept ca păcatul unui singur om să aducă vinovăție peste un popor întreg care nu a păcătuit?
- 3) Comparați jertfa adusă pentru păcatul Marelui Preot și jertfa adusă pentru păcatul întregii adunări. Care sunt asemănările și care sunt deosebirile? Cum explicați aceste asemănări și aceste deosebiri?
- 4) Comparați jertfa adusă pentru păcatul Marelui Preot sau pentru păcatul întregii adunări cu jertfa adusă pentru păcatul unui singur evreu. Cum explicați deosebirile dintre aceste tipuri de jertfă?
- 5) De ce în cazul jertfei pentru păcatul Marelui Preot sau pentru păcatul întregii adunări restul vițelului era ars afară din tabără? Ce se făcea cu acest rest în cazul unei jertfe de ispășire pentru păcatul unui singur evreu?
- 6) De ce mărimea jertfei de ispășire era proporțională cu statutul celui care păcătuia (Mare Preot > căpetenie > om de rând)?
- 7) Care este specificul jertfei de ispășire? Ce putea învăța evreul din această jertfă?
- 8) Putea fi evreul sigur de iertarea păcatului său?
- 9) Pe ce bază putea ierta Yahwe fărădelegea?
- 10) Cum putea fi o jertfă de ispășire de un miros plăcut Domnului (vezi 4:31)?

- 11) Care este specificul jertfei pentru vină? Care este diferența dintre această jertfă și jertfa de mulțumire?
- 12) De ce există două tipuri de jertfe pentru păcat? Când anume se aducea jertfa de ispășire și când se aducea jertfa pentru vină? Ce învățătură nouă aduce jertfa de ispășire?
- 13) De ce este dispus Domnul să scadă mărimea jertfei de ispășire (vezi Levitic cap. 5)?
- 14) În 5:11 Yahwe este dispus să primească chiar și un pumn de făină ca jertfă ispășitoare. Oare nu contrazice acest lucru principiul din Evrei 9:22: „Și, după Lege, aproape totul este curățit prin sânge; și fără vărsare de sânge nu este iertare”?
- 15) Comparați jertfa pentru vină descrisă în 5:14-19 cu cea descrisă în 6:1-7. Cum explicați asemănările și deosebirile?
- 16) Ce învățăm despre inima lui Dumnezeu din jertfele pentru păcat?
- 17) De ce credeți că autorul a așezat jertfele de mulțumire înaintea jertfelor pentru păcat? Oare nu era mai logic să ne prezinte mai întâi jertfele pentru păcat și apoi pe cele de mulțumire? Oare nu mai întâi trebuia să îți rezolvi problema păcatului și de-abia apoi să poți avea părtășie cu Domnul?
- 18) Care este corespondentul nou-testamental al jertfelor pentru păcat?
- 19) Ce aplicații putem extrage pentru credinciosul din Noul Legământ?

3. Legile jertfelor (6:8 – 7:38)

- 1) Legile jertfelor stipulează ce anume trebuia să se mănânce și ce nu din jertfele descrise în prima parte a cărții. Astfel, o întrebare esențială pentru această subsecțiune este: ce anume simboliza actul de a mânca dintr-o jertfă?
- 2) De ce darul de mâncare al unui preot trebuia ars în întregime? De ce, spre deosebire de darul de mâncare adus de un simplu evreu, nimeni nu avea dreptul să mănânce din acesta?
- 3) Din jertfa de ispășire adusă de un preot avea dreptul să mănânce cineva?
- 4) De ce din jertfa al cărei sânge era adus în Locul Sfânt nu avea dreptul să mănânce nimeni?
- 5) În ce sens jertfa de ispășire este un lucru preasfânt? Și în ce sens oricine și orice va fi atins de ea va fi sfințit? Și dacă sfințirea este un lucru pozitiv, de ce se iau în 6:26-29 măsuri pentru prevenirea ei?
- 6) Comparați ritualul jertfei pentru vină cu cel al jertfei de mulțumire. Ce diferență este între ele?
- 7) Din jertfa de mulțumire avea dreptul să mănânce doar preotul, sau și evreul care aducea jertfa?
- 8) Ce diferență este între o jertfă de mulțumire adusă ca laudă și una adusă ca împlinire a unei juruințe? Și de ce, pentru prima, carnea trebuia mâncată în aceeași zi, pe când pentru a doua carnea putea fi mâncată în interval de două zile?
- 9) De ce, dacă se mânca din jertfa de mulțumire și a treia zi, jertfa era invalidată?

- 10) De ce, dacă cineva era necurat și mânca din carnea jertfei de mulțumire, era pedepsit cu moartea? De ce era atât de gravă această neglijență?
- 11) De ce era pedepsit cu moartea cel care mânca sânge sau grăsime?
- 12) Dacă cineva mânca sânge și apoi voia să își ceară iertare, mai putea fi absolvit de pedeapsa cu moartea?
- 13) Citiți cu atenție Levitic 7:38. Darurile erau aduse de bunăvoie sau aducerea lor era obligatorie?
- 14) Ce putem învăța despre Dumnezeu din legile jertfelor?
- 15) De ce acum jertfele sunt așezate într-o ordine diferită față de cea din prima parte a cărții?
- 16) Ce relevanță au aceste legi pentru credincioșii nou-testamentali?

4. Consacrarea preoților în slujba Domnului (6:8 – 7:38)

- 1) De ce a fost chemată toată adunarea ca să asiste la consacrarea în slujbă a lui Aaron și a fiilor lui?
- 2) Care este statutul lui Moise la Cortul Întâlnirii? El conduce ritualul sfințirii lui Aaron și a fiilor lui. Dar pe el cine l-a sfințit și pentru ce?
- 3) De ce altarul avea nevoie să fie curățit cu sânge (vezi 8:15)? Oare și lucrurile materiale pot fi purtătoare de păcat și necurăție, la fel cum sunt vasele umane?
- 4) Citiți cu atenție jertfa adusă pentru închinare în slujba Domnului (8:22-36). Cu ce jertfă, dintre cele tipice, seamănă această jertfă specială? Care este specificul acestei jertfe și care ar putea fi semnificațiile ei?
- 5) De ce sfințirea preoților dura șapte zile? A stat poporul șapte zile la ușa Cortului?
- 6) De ce li se cerea lui Aaron și fiilor săi să aducă jertfele enumerate la începutul capitolului 9 în ziua a opta?
- 7) În 9:6 găsim o promisiune: „*vi se va arăta slava Domnului.*” S-a împlinit această promisiune?
- 8) De ce au intrat Moise și Aaron în Cort (9:23)?
- 9) Ce semnificație are focul care a mistuit jertfa de pe altar (9:24)?
- 10) Cum explicați arderea fiilor lui Aaron? Care a fost vina lor? De ce nu li s-a dat timp să se pocăiască? De ce nu au fost întâi atenționați și chemați la pocăință, și apoi pedepsiți? Oare nu exista iertare pentru păcatul lor?
- 11) În ce măsură se armonizează imaginea despre Dumnezeu din capitolele 4-6a (un Dumnezeu care oferă cu bucurie iertarea) și cea din capitolul 10 (un Dumnezeu care pentru o singură greșeală trimite în iad două suflete, fără să le mai dea timp să se pocăiască)?
- 12) De ce nu i se îngăduie lui Aaron să își plângă feciorii sau să părăsească în acea zi Cortul? Ce fel de Dumnezeu este Acesta?
- 13) În capitolul 10 asistăm la două abateri de la rânduielile Cortului: cea a celor doi fii și cea a lui Aaron care nu a mâncat din jertfă. De ce la prima Dumnezeu reacționează atât de dur, iar pe a doua parcă o trece cu vederea?

- 14) De ce considera Aaron că n-ar fi fost bine să mănânce din jertfă în acea zi (10:19)?
- 15) Moise a fost mulțumit de cuvintele sale. Oare a fost mulțumit și Domnul?
- 16) De ce este așezat acest tablou înfiorător din capitolul 10 imediat după tabloul cu sfințirea preoților?
- 17) De ce capitolele 8-11 sunt așezate după prezentarea jertfelor și nu invers?
- 18) Care este corespondentul preotului în Noul Legământ?
- 19) Ce lecții practice putem învăța din aceste capitole?
- 20) Reacția lui Dumnezeu din capitolul 10 se mai poate repeta și în Noul Legământ?

a. 11:1-22:33 – Curățiri

a. Curățirea alimentelor, trupului, caselor și obiectelor (11:1 – 15:33)

- 1) În ce sens unele animale erau necurate și altele curate? Înainte de Levitic 11 exista o astfel de diferențiere?
- 2) Pe baza căror criterii unele animale erau considerate curate, iar altele necurate? Sunt aceste criterii alese la întâmplare?
- 3) Care este scopul restricțiilor alimentare din Levitic 11?
- 4) De ce era considerată o femeie necurată după naștere și de ce dura atât de mult curățirea ei deplină?
- 5) Oare nu era în acest mod pusă într-o lumină proastă nașterea de copii? Oare era legitimă privarea femeii de la bucuria de a merge la Sfântul Locaș?
- 6) De ce era nevoie de jertfă de ispășire pentru curățirea ei? Ce păcat a înfăptuit ea?
- 7) De ce timpul necesar curățirii era mult mai mare atunci când se năștea o fată decât atunci când se năștea un băiat? Oare nu sugerează acest text faptul că un băiat este din naștere mai valoros, mai curat decât o fată?
- 8) Care este rostul și semnificația curățirii femeii după naștere?
- 9) De ce insistă autorul atât de mult pe diagnosticarea leprei și pe curățirea de lepră?
- 10) De ce diagnosticul putea fi pus doar de preot? De ce nu puteau fi instruite și alte persoane din popor (Leviți, bătrâni, doctori etc.) pentru a diagnostica această boală?
- 11) Era lepra o consecință a păcatului?
- 12) De ce ni se oferă atâtea detalii în legătură cu ritualul pe care trebuia să îl împlinescă evreul care a fost curățit de lepră? Comparați acest ritual cu ritualul consacrării preoților în slujba Domnului (vezi Levitic cap. 8) Cum explicați asemănările și deosebirile?
- 13) De ce la curățirea leprei de pe case trebuia adusă o jertfă de ispășire pentru casă? Era casa purtătoare de păcat?
- 14) De ce în cazul curățării leprei de pe haine nu era necesar să se aducă o jertfă de ispășire?

- 15) Citiți cu atenție Levitic capitolul 15. Care este semnificația poruncilor din acest capitol?
- 16) De ce trebuia adusă jertfă de ispășire în cazul scurgerilor din trupul bărbatului sau al femeii? Reprezentau aceste scurgeri ceva păcătos?
- 17) De ce rămâneau necurați atât de mult timp (șapte zile)? Gândiți-vă la faptul că femeia era condamnată să fie necurată cel puțin șapte zile pe lună! Cum vi se pare acest lucru?
- 18) Reluați capitolele 11 și 15. Încercați să vă imaginați cum ar arăta viața dumneavoastră dacă ați încerca să respectați cu strictețe toate aceste porunci? Ce schimbări s-ar produce? V-ar fi greu? V-ar fi ușor?
- 19) Care este rostul și semnificația poruncilor din Levitic 11-15?
- 20) În Exod 24 Yahwe a încheiat legământ cu Israel pe baza poruncilor din Exod 20-23. În aceste capitole erau stipulate condițiile pe care trebuia să le respecte Israel. Pe ce teme adaugă Yahwe noi porunci, noi condiții (ca cele din Levitic 11-15), pe care Israel trebuia să le respecte pentru ca legământul să nu se rupă? V-ar plăcea ca, după încheierea unui contract, să primiți noi condiții ce trebuie respectate?
- 21) Care din poruncile din Levitic 11-15 rămân valabile și în Noul Legământ? Care este relevanța lor pentru cei din Noul Legământ?

b. Curățirea Cortului Întâlnirii (16:1 - 17:16)

- 1) De ce Marele Preot avea voie să intre în Sfânta Sfintelor doar o singură dată pe an? Și de ce avea voie tocmai în Marea Zi a Curățirii? Și de ce doar Marele Preot?
- 2) Care era semnificația acestei zile? De ce sângele trebuia adus de data aceasta dincolo de perdeaua dinăuntru?
- 3) În Levitic capitolele 4-6a ni se spune că atunci când evreul aducea jertfă pentru păcat era iertat. Dacă acest lucru este adevărat, atunci de ce pentru păcatele lui Israel se făcea ispășire în a zecea zi a lunii a șaptea (vezi 16:16,21,22)? Ziua aceasta are în vedere păcatele deja mărturisite ale lui Israel, sau păcatele nemărturisite ale norodului?
- 4) De ce se făcea ispășire pentru altar? Puteau fi obiectele purtătoare de fărâdelege? Iar altarul nu fusese sfințit în capitolul 8, unde s-a făcut ispășire pentru el prin jertfă?
- 5) De ce din jertfele de ispășire de Yom Kippur nu avea voie să mănânce nimeni? De ce erau arse în întregime afară din tabără?
- 6) Care este semnificația țapului pentru Azazel? Ce reprezintă Azazel? Cum putea un țap viu să slujească pentru ispășire? Cine făcea de fapt ispășirea: țapul care ardea pe altar, sau cel alungat în pustie?
- 7) Care este corespondentul nou-testamental al Marii Zile a Curățirii?
- 8) Ce poate învăța credinciosul din Noul Legământ din Levitic capitolul 16?

- 9) Ce legătură poate fi între capitolele 16 și 17? De ce, după prezentarea Zilei Ispășirii, autorul insistă pe locul în care trebuiau aduse jertfele și pe interdicția de a mânca sânge?
- 10) De ce evreii nu aveau voie să junghie animale decât la ușa Cortului Întâlnirii? Oare nu aveau voie să junghie un animal la cortul lor nici chiar dacă doreau doar să îl mănânce?
- 11) De ce nu aveau evreii voie să mănânce sânge? Care este semnificația acestei interdicții? Mai este ea valabilă în Noul Legământ?
- 12) Care este relevanța poruncilor din Levitic capitolul 17 pentru creștinii din secolul al XXI-lea?

c. Curăția relațiilor (18:1 - 20:27)

- 1) Care este temeiul interdicțiilor din capitolul 18 cu privire la relațiile sexuale? Au fost aceste interdicții valabile și înainte de scrierea Leviticului?
- 2) În Levitic 18:16 găsim interdicția de a ne apropia de nevasta fratelui nostru. Însă în Deuteronom 25:5 găsim următoarea poruncă: dacă un om moare fără urmaș, nevasta mortului să se mărite cu cumnatul ei. Cum explicați această aparentă contradicție? Moartea partenerului cuiva anulează interdicțiile din Levitic capitolul 18?
- 3) **Sunt toate interdicțiile** din Levitic 18 valabile și în Noul Legământ? Argumentați răspunsul dumneavoastră.
- 4) Subsecțiunea 18-20 conține multe porunci de natură morală. Care este rostul lor în miezul unei cărți dedicate ritualurilor și curățirilor ceremoniale?
- 5) În capitolele 18-20 sunt multe porunci de natură morală pe care nu le găsim în Exod 20-23. Poate este de înțeles ca poruncile din domeniul ceremonial să fie adăugate după facerea Cortului. Însă nu ar fi fost logic ca cele de ordin moral să fie date toate înainte de încheierea Legământului, care a avut loc în Exod 24?
- 6) De ce insistă autorul atât de mult pe curățirea relațiilor sexuale? Exista iertare pentru încălcarea poruncilor din Levitic 18?
- 7) De ce credeți că lista de porunci din capitolul 19 este introdusă de pasajul 19:1-4 și de un rezumat al jertfei de mulțumire (19:5-8)?
- 8) Poruncile din Levitic 19 sunt înșiruite la întâmplare sau putem descoperi o logică a înșiruirii lor?
- 9) Cum explicați amestecul dintre poruncile de ordin moral și cele de ordin ceremonial din Levitic 19?
- 10) Care dintre poruncile din Levitic 19 se regăsesc și în Exod 20-23? De ce credeți că au fost repetate?
- 11) Care porunci din Levitic 19 nu se regăsesc în Exod 20-23? Pe ce temei au fost adăugate ele și de ce tocmai acum?
- 12) În capitolul 20 găsim pedepsele pentru încălcarea poruncilor din capitolul 18. De ce pedepsele nu au fost așezate imediat după porunci, ci între capitolele 18 și 20 a fost așezată de autor lista cu poruncile din capitolul 19?

- 13) În capitolul 20 descoperim faptul că, pentru încălcarea poruncilor din capitolul 18, pedeapsa este de regulă aceeași: moartea. De ce nu a fost stipulat acest lucru într-o singură frază, ci autorul reia o bună parte dintre poruncile din capitolul 18 și specifică în dreptul fiecăreia pedeapsa capitală pentru nerespectarea ei?
- 14) Capitolele 18-20 reprezintă o oază dedicată moralității într-o mare a ceremonialurilor. Care este rostul acestei subsecțiuni? De ce a fost așezată între Marea Zi a Curățirii și curățirea preoților și a jertfelor (cap. 21-22)?
- 15) Care este relevanța acestor capitole pentru credincioșii din Noul Legământ? Care porunci mai sunt valabile și care nu?
- 16) Căsătoria între rude apropiate este interzisă în Noul Legământ? Cum să judecăm fapte de genul: căsătoria între verișori de gradul I sau căsătoria între verișori de gradul al II-lea?

d. Curățirea preoților și a jertfelor (21:1 – 22:33)

- 1) Porunca de a nu se atinge de un mort era valabilă doar pentru preoți?
- 2) De ce Marele Preot nu avea voie să se atingă de nici un mort și de ce avea voie să se căsătorească doar cu o fată fecioară? Nu este pusă astfel într-o lumină proastă căsătoria cu o văduvă?
- 3) De ce preoții cu metehne trupești nu aveau voie să aducă jertfe? Îi discriminează Dumnezeu pe cei cu deficiențe fizice? Ce ar zice cei de la Drepturile Omului despre astfel de porunci?
- 4) Era meteahna trupească o consecință a păcatului?
- 5) De ce era atât de gravă pedeapsa pentru cel care era necurat și mânca din lucrurile închinare Domnului (pedeapsa cu moartea)?
- 6) De ce doar cei din casa preotului aveau voie să mănânce din lucrurile sfinte?
- 7) De ce trebuia ca jertfele să fie fără cusur? În cele din urmă, ele nu reprezentau nimic în sine, iar Domnul privea la inima evreului, inimă care trebuia să fie fără cusur?
- 8) De ce trebuia ca preoții să se supună unor curățiri speciale, deosebite față de cele valabile pentru tot Israelul?
- 9) De ce credeți că autorul a așezat subsecțiunea despre curățirea preoților și a jertfelor tocmai la finalul secțiunii despre curățiri?
- 10) Care este relevanța poruncilor din Levitic 21-22 pentru credincioșii nou-testamentali?

f. 23:1 – 27:34 – Sărbători

1. Sărbători (23:1 – 25:55)

- 1) Definiți conceptul de sărbătoare în lumina acestor capitole. Care era rostul sărbătorii? De ce a rânduit Yahwe sărbători în Israel?

- 2) De ce lista sărbătorilor anuale începe cu Sabatul?
- 3) De ce sărbătorile anuale au fost așezate tocmai în aceste perioade ale anului: luna 1, luna 7?
- 4) Care este semnificația fiecărei sărbători în parte pentru Israel? Ce putea învăța evreul din fiecare sărbătoare?
- 5) Are vreo importanță ordinea în care au fost așezate aceste sărbători?
- 6) După prezentarea tuturor sărbătorilor urmează o concluzie (23:37-38), după care autorul revine la Sărbătoarea Corturilor (23:39-44). Cum explicați această ciudată revenire?
- 7) În Coloseni 2:16-17, Pavel ne spune că sărbătorile levitice reprezintă și ele un indicator spre Hristos. Cum anume arăta fiecare sărbătoare în parte spre venirea lui Hristos?
- 8) Capitolul 24 este compus din trei tablouri: untdelemnul pentru sfeșnic, masa și pâinile, pedepsirea cu moartea a unui hulitor. Ce legătură ar putea fi între aceste trei tablouri?
- 9) De ce credeți că autorul a așezat capitolul 24 la mijlocul prezentării sărbătorilor, între capitolele 23 și 25?
- 10) Care este scopul și semnificația anului sabatic și anului de veselie?
- 11) De ce nu era Yahwe de acord ca pământurile să poată fi vândute pe veci? De ce trebuia ca în anul de veselie fiecare să se întoarcă la moșia și la familia sa?
- 12) Cum vi se pare ecuația de calculare a prețului unui teren prezentată în 25:15-16? Oare nu era logic să coboare prețul cu cât vor fi mai mulți ani de la anul de veselie?
- 13) Care este rațiunea legii din 25:30 și care este motivul pentru care cetățile levitice fac excepție de la aplicarea acestei legi?
- 14) De ce nu a abolit Yahwe sclavia în Israel? Nu este oare libertatea individului un drept fundamental?
- 15) Comparați legea din Levitic 25:39-41 cu cea din Deuteronom 15:12-18. Cum se armonizează cele două legi?
- 16) Ce putem învăța și aplica noi din Levitic 25?

2. Binecuvântarea și blestemul (26:1-46)

- 1) De regulă, binecuvântarea și blestemul erau rostite în cadrul încheierii unui legământ – era un limbaj cultural al vremii. De exemplu, când a fost reînnoit legământul dintre Yahwe și Israel (vezi Deuteronom 29:1), au fost rostite binecuvântările și blestemele (vezi Deuteronom 28). Dacă legământul a fost încheiat în Exod 24, de ce se termină cartea Levitic cu rostirea binecuvântărilor și blestemelor? Găsim aceste binecuvântări și blesteme în cadrul legământului încheiat în Exod 24?
- 2) De ce binecuvântările sunt așezate înaintea blestemelor?
- 3) De ce blestemele ocupă o cantitate mai mare de text?
- 4) Ce părere aveți de belșugul binecuvântărilor materiale? Care era rostul acestora?

- 5) Cum comentați expresia: „*vă voi pedepsi de șapte ori mai mult pentru păcatele voastre*”? Este drept ca cineva să fie pedepsit de șapte ori mai mult decât merită?
- 6) Cum comentați expresia: „*și sufletul Meu vă va urî*” (26:30)? Poate un Dumnezeu al iubirii să urască? Cum să înțelegem dragostea necondiționată a lui Dumnezeu din Romani 5a?
- 7) Pasajul din 26:40-46 reprezintă o profeție?
- 8) De ce nu îi va nimici Dumnezeu de tot pe evrei (26:44)?
- 9) În 26:42, 45 se face referire la un legământ. Care este conținutul acestui legământ și de ce acesta, și nu legământul de la muntele Sinai (Exod 19-24a), reprezintă un temel pentru acțiunile lui Yahwe prezentate în pasajul 26:40-45?
- 10) Ce relevanță are capitolul 26 pentru Noul Legământ? Mai rămân valabile aceste binecuvântări și blesteme? Au fost ele valabile tot timpul în Israel de-a lungul Vechiului Legământ (vezi 1 Împărați 21 și Psalmul 73)?

3. Juruințe și închinarea unor lucruri Domnului (27:1-34)

- 1) De ce pentru un bărbat era socotit un preț mai mare decât pentru o femeie? Este oare bărbatul mai valoros decât femeia înaintea Domnului?
- 2) De ce insistă acest capitol pe socotirea prețurilor lucrurilor închinare Domnului? Oare, dacă erau închinare Domnului, nu trebuia ca ele să intre în posesia preoților? De ce se mai socotea un preț și cine trebuia să îl plătească?
- 3) De ce lucrurile dăruite prin făgăduințe sau oamenii închinați Domnului nu puteau fi răscumpărați?
- 4) De ce se termină Leviticul cu acest capitol care tratează lucrurile închinare Domnului? Ce fel de final de carte este acesta?

x
x x

Întrebări pentru recapitulare

- ⇒ Care este legătura dintre subsecțiunile fiecărei secțiuni?
- ⇒ Care este legătura dintre cele trei mari secțiuni ale cărții?
- ⇒ De ce sunt ele așezate tocmai în această ordine?
- ⇒ Care este scopul scrierii cărții Levitic? Care este mesajul central al acesteia? Care este specificul și rostul ei în cadrul Vechiului Testament?
- ⇒ De ce nu ne-am lipsi de cartea Levitic? Care sunt conceptele fundamentale ale cărții? Pe ce anume din caracterul lui Dumnezeu insistă această carte?
- ⇒ Care sunt principalele corespondente nou-testamentale ale cărții Levitic?
- ⇒ Ce ți-a vorbit Domnul prin cartea Levitic?
- ⇒ Cum crezi că ar putea fi integrate adevărurile principale ale cărții în viața Bisericii Neemia?
- ⇒ Ce crezi că a vorbit Hristos Bisericii Neemia prin cartea Levitic?